

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatus S. Inquisitionis Hispaniarvm Qualificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 6. Quænam alia circa finem, & media examinanda, atque
resoluenda supersint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

quibilibi, & in suo genere exequutum, purificata conditione, sub qua tendit in illud, determinat ad exequutionem, ad quam non determinabat antea, iuxta mox dicenda.

100 Egitur enim hactenus de decretis Dei absolutis, atque determinatis. Restatque agendum de conditionatis, & disiunctiuis. Circa quae, supposita doctrina tradita, certum est, non posse non ea esse pure intentionia, quando versantur circa obiecta per sola decreta pure intentionia decretabilia, vt sunt effectus, qui sine actione superaddita produci non possunt praecise sumpti, & actiones causarum secundarum, prout sunt ab ipsis, iuxta dicta num. 93. & 94. Quando vero versantur circa obiecta exequibilia immediate per diuinam omnipotentiam, de decretis quidem conditionatis perinde, ac de absolutis, philosophandum est, hoc solum interueniente discrimine, quod ante purificationem conditionis suspensam, & nihil praestant; purificata tamen conditione, transeunt in absoluta iuxta doctrinam tractatam supra quaest. 4. num. 69. & latius tradenda disput. 39. quaest. 3. Vnde in tali casu, si praescindant ab existentia circumstantiarum, sub quibus obiecta sua sunt exequenda, erunt intentionia: si vero ab illa in existentia sua aliqua ratione dependant, erunt exequutiva iuxta dicta de absolutis num. 96. Mixta autem erunt, si intra suum genus habuerint, quod habent decreta absoluta mixta, iuxta dicta num. 99. Decreta vero disiunctiua, qualia possibilis sunt Deo iuxta doctrinam traditam supra disput. 34. quaest. 9. si versentur circa actus vel solius omnipotentiae diuinae, vel omnipotentiae simul, & causa creata necessaria, exequutiva esse non possunt, sed pure intentionia esse debent. Nam, cum eorum efficacia vnus, vel alterius extremorum disiuncti, in quod tendunt, sub disiunctione, & neutrius determinate existentiam postulet: nec sit possibile, vt vnum, vel alterum sub disiunctione, & neutrum determinate existat: repugnat, tali efficacia satisfieri, nisi interueniat electio determinata alterius praeter altero oriunda ab aliqua causa libera; qualis nec est omnipotentia diuina nec causa necessaria creata. Ex quo patet, tunc talia decreta exequutiva posse esse, (stantibus ceteris ad id requisitis), quando extrema disiuncti, in quod tendunt, sunt actus omnipotentiae diuinae simul, & causa creata libera potentis inter illos eligere vnum a se simul, & ab omnipotentia determinate exequendum.

101 Quae autem in hac quaestione sunt dicta de ordinibus repertis inter finem bonum, & media vtilia ad ipsum, pariter applicanda sunt, sua proportione seruata, ordinibus repertis tum inter finem bonum, & media impeditiua eius; tum inter finem malum, & media tam vtilia ad ipsum, quam ipsius impeditiua.

QVAESTIO VI.

Quanam alia circa finem & media examinanda, atque resolueda super sint.

102 Deo superesse nonnulla, quae per quaestiones las aliquor hic proponenda, atque de-

terminanda sunt, prout sequitur.

103 Primo quaeritur, an finis vera, & realis causa sit. Certum que apud omnes est, esse causam veram. Quia vere insuit in effectum cause efficientis, ipsam mouendo ad causandum illum; veraque proinde cum ea concurret ad dandum illi esse, siue existentiam; quod ipsum est, esse vere causam illius. An vero sit causa realis non adeo est certum. Nam Soar. disp. 23. Metaph. sect. 1. absolute affirmat. Negat tamen Petr. Hurt. disput. 13. de Anima sect. 5. Sed in re non dissentiant. Quia Soar. sumit reale pro vero distincto a fictio. Hurt. autem sumit reale pro physico distincto ab intentionali. Vnde ambo inter se, & ceteri cum ipsis conueniunt, finem reuera, & non fictitiu esse causam: non tamen esse causam physicam causantem secundum esse physicum; quod habeat existentialiter a parte rei; sed causam intentionalem causantem secundum esse intentionale, seu obiectiuum, quod habet in mente illum concipientis. Quod vtrumque apud omnes prorsus est certum. Ob idque dixerunt nonnulli, finem metaphoricè tantum mouere causam efficientem ad causandum effectum. Sed haec loquutio admitti non debet. Quia finis intra suum genus cause intentionalis, seu obiectiuae cum omni proprietate, atque adeo non metaphoricè tantum mouet, & causat. Aliud enim est non physicè, sed intentionaliter tantum mouere, & causare. Aliud mouere, & causare non proprie, sed tantum metaphoricè; vt constat.

104 Secundo quaeritur, vtrum ratio formalis cause finalis consistat in ipso fine, vel in eius cognitione, vel in vtroque. Supponitur vt certum, finem non aliter, quam cognitum, posse causare: quia causat mouendo voluntatem, sicque insuendo cum illa in eius effectum; voluntas autem ab incognito moueri non potest; quia non potest ferri in incognitum. Quo fit, vt in causatione cause finalis non possit non interuenire cognitio finis. Totaque difficultas est, an interueniat vt causa; an vt conditio mera causandi. Nonnulli apud Vazq. 1. 2. disput. 2. cap. 1. absolute pronunciant, cognitionem finis esse rationem formalem cause finalis. Ipse vero Vazq. cap. 2. Soar. disput. 23. Metaph. sect. 8. Ouiedo controuert. 1. 1. Phyl. punct. 2. & alij censent, cognitionem finis meram esse conditionem causandi; integramque rationem cause finalis in solo ipso fine cognito sitam esse. At Petr. Hurt. disput. 13. de Anima sect. 6. & Lynce lib. 4. Phyl. tract. 10. cap. 2. ex vtroque constant rationem integram cause finalis, ex fine scilicet, & ex ipsius cognitione. Ego arbitror, suppositis nonnullis, quae hic apud omnes prorsus certa esse debent, vix superesse difficultatem plus, quam de nomine.

105 Primo enim est certum, id, quod voluntas intendit, cum finem intendit, ipsum finem vnicè esse, non item eius cognitionem. Nam, qui vult consequi sanitatem, nullatenus per talem volitionem vult cognitionem, quam iam habet de sanitate, sed tantum sanitatem ipsam, vt est notissimum. Secundo est certum, finem non intendi a voluntate secundum esse apprehensum intentionale seu obiectiuum, quod, dum cognoscitur, habet in sui cognitione; sed secundum esse reale, quod haberet, si physicè existens poneretur a parte rei; idque siue sit ille quid verum, siue tantum apparens. Nam, qui vult consequi sanitatem seu possibilem reuera, seu impossibilem, non vult, vt talis sanitas existat obiectiue in sua cognitione,

sed, vt existat realiter, siue physice à parte rei. Tertio nihilominus certum est, ad hoc, vt finis vnice à voluntate intendatur quoad existentiam physicam modo dicto, requisitum omnino esse, quòd ille à voluntate ipsa præcognoscatur, in sui que proinde cognitione præexistat obiectiue. Quarto est certum, communi Philosophorum, ac Theologorum phrasi (recepta etiam à Trident. dum agit de Gratia præueniente sess. 6. cap. 5. & canon. 4.) non solum dici voluntatem moueri ab obiecto sibi proposito per cognitionem, sed etiam moueri à cognitione, per quam proponitur ipsi obiectum: imò cognitio dicitur mouere formaliter; quia est forma coniuncta physice voluntati: cum tamen obiectum tantum dicatur mouere obiectiue. Quinto denique est certum, motuum adæquatam voluntatis in actu primo ex cognitione finis, ex sineque cognito consistere tanquam ex duabus partibus; quarum vnaqueque mouet suo modo, & neutra sine altera mouere potest: potentiam autem proximè causatiuam effectus finis, qui & voluntatis effectus est, in suo conceptu reali includere voluntatem, cognitionem finis, & finem cognitum, cæteraque principia immediatè concurrentia ad causandum talem effectum.

106 Quibus omnibus tanquam certis suppositis, num cognitio finis pars integræ causæ effectus finis, vel potiùs conditio causandi sit appellanda, ferme de solo nomine quaestio est. Ego censo melius loqui, qui dicunt, eam esse conditionem causandi. Tum quia approximatō physica agentis ad passum requisita, vt ab vtroque causetur effectus, ab vnoquoque suo modo, constanter dicitur apud omnes conditio causandi: & cognitio finis approximatō quadam est intentionalis voluntatis ad finem requisita, vt ab vtroque causetur effectus, ab vnoquoque suo modo. Pariter ergo dicenda est conditio causandi. Tum quia tantum videtur iure appellari dicenda sit conditio causandi. Tum denique quia ad hoc non obstat, quòd conditio finis dicatur mouere voluntatem, concurrereque cum illa, & cum sine ad causandum vtriusque effectum. Quia etiam approximatō physica dicitur iurare agens, & passum, cum eisque concurrere ad causandum effectum, amborum, & nihilominus non causa, adhuc partialis, sed conditio causandi dicitur.

107 Tertio quaeritur, quinam sint effectus causæ finalis. Certum est, media electa, & exequuta ad consequendum finem effectus ipsius finis esse. Dubitatur tamen primò, an intentio finis effectus sit ipsius finis quatenus finis. Negat Vazq. 1. 2. disput. 3. cap. 2. Affirmat verò Soar. disput. 23. Metaph. sect. 3. Sed hæc etiam controuersia multum de modo loquendi habere videtur. Cum enim id dicatur finis; cuius gratia cætera sunt; tò cuius gratia, exponit Vazq. cuius amore. Vnde ea tantum, quæ procedunt ex amore, siue intentione finis, censet, dicenda effectus finis, è quorum numero non est ipsa intentio finis, vt constat. Soar. vero tò cuius gratia, exponit, propter quem. Et quia voluntas intendit finem propter ipsum mota ad talem intentionem ab ipso met, idcirco eiusmodi etiam intentio effectus finis vt finis dicenda venit. Ego arbitror expositionem Soar. aptiorem esse, atque adeò cum eo loquendum.

Quia in hoc potissimum differt finis à medio, quòd bonitas finis amabilis est propter se: cum tamen bonitas medij tantum sit amabilis propter finem. Quare, quidquid causatur à voluntate, allecã, seu mota à bonitate finis iure id effectus ipsius finis vt finis venit dicendum. Cuiusmodi inter cætera est ipsa etiam intentio finis.

Dubitatur secundo, an electiones mediourum dicende sint effectus finis. Negant nonnulli apud Ariagam disp. 8. Phyl. sect. 7. cententes, ea solum dicenda esse effectus finis, quæ amantur propter finem, è quorum numero non sunt electiones mediourum. Sed malè, & contra communem. Quia non solum, quæ amantur propter finem, sed etiam, quæcunque fiunt propter finem, dici debent effectus eius.

Dubitatur tertio, an ipso finis prout exequutus suimet vt finis effectus sit. Affirmandum est cum communi. Quia & ipse finis consequenti mandatur propter se ipsum: impletur vt cognitus, atque adeò existens intentionaliter, seu obiectiue in sui cognitione, in suam existentiam physicam insluit, mouendo intentionaliter voluntatem, vt illam causet physice. In quo nullum est inconueniens. Tamen sit profus impossibile, vt idem ens prout existens physice in eadem sui existentiam physicam physice insluat.

110 Quarto quaeritur, in quo consistat causalitas causæ finalis. Omissis aliorum explicationibus, dico breuiter contentancè ad dicta latius supra. disput. 30. quaest. 12. à num. 608. de causalitate imperij, quæ similis est; causalitatem, qua primo, & immediate causet finis intentionem sui, in suo conceptu partim physico, & partim intentionali ex tribus coalescere, nempe ex actione, qua voluntas physice eandem intentionem producit, ex cognitione finis physice ipsi voluntati coniuncta, & ex ipso fine intentionaliter, seu obiectiue existente in sui cognitione. Ab his enim tribus finis denominatur semiextrinsecè causans sui intentionem in suo causæ finalis genere. Causatras autem, qua finis media intentione sui mediata causet electionem alicuius medij, præter tria dicta, insuper claudit in suo conceptu ipsam intentionem, & actionem, qua voluntas physice talem electionem producit. Nam ab his omnibus denominatur finis causans talem electionem mediata tanquam causa finalis eius. Adiunctis autem præterea ipsa electione, & actione qua potentia exequutiva physice producit medium electum, denominabitur finis finaliter causans magis mediata medium ipsum. Pariterque philosophandum est de electionibus, medijque alijs remioribus magis mediata oriundis ab ipso fine. Contra quam doctrinam nihil momenti est, quòd possit opponi, supposita doctrinã latius in simili tradita loco citato. Quæ ad rem recoli potest.

111 Quinto quaeritur, verum sit aliquis finis, qui in alium ordinetur. Conueniunt Doctores, eatenus vnum finem posse in alium ordinari, quatenus vnum, & idem ens duas bonitates potest habere, alteram propriam finis, ratione cuius amatur propter se, sicque rationem finis sortiat; alteram propriam medij, ratione cuius amatur propter aliud, sicque sortiat rationem medij. Ita enim, cum eadem potio & possit esse delectabilis gustui, & possit esse vtilis ad sanitatem; si amatur vt delectabilis, atque adeò propter se, exercebit munus finis; si verò amatur vt vtilis, atque adeò propter aliud, exercebit munus medij.

112 Quo pacto idem ens & erit finis, & tanquam medium ordinabitur ad alium finem.

Difficultas est, an ynum medium prout utile ad finem respectu alterius medij remotioris quatenus utilis ad se rationem finis habeat, & hac ratione vnus finis ordinetur ad alium. Affirmant Ocham, Agid, Gregor. & Gabriel apud Vazq. 1. 2. disp. 4. cap. 1. Ipse vero Vazq. cap. 2. & seqq. negatiuam sententiam sequitur, & late probat. Pro qua ego etiam sto. Quia dumtaxat, proprie loquendo, habere potest rationem finis, quod formaliter bonum est, atque adeo amabile gratia sui, siue propter se: non item id, quod tantum est bonum causatiue, atque adeo non gratia sui, seu propter se, sed tantum gratia alterius, seu propter aliud tanquam ad illud utile amabile est. Sed quoduis medium qua tale tantum est bonum causatiue, amabileque gratia alterius, seu propter aliud tanquam utile ad illud. Ergo nullum medium qua tale habere potest, proprie loquendo, rationem finis, adhuc respectu alterius medij utilis ad se. Et quidem, fuisse etiam Arist. pro hac sententia, late probat Vazq. loco citato, varijs eius testimonijs adductis, quae apud ipsum videri possunt.

113 Dices, Medium remotum utile est ad medium proximum. Ergo medium remotum propter medium proximum, seu gratia eius amari potest. Ergo medium proximum rationem finis habere potest comparatione medij remoti: siquidem id habet rationem finis, propter quod, seu cuius gratia amatur aliud tanquam utile ad ipsum. Et confirmari potest. Quia amor finis ideò mouet ad amorem medij proximi, ipsumque causat; quia medium proximum utile est ad finem. Sed medium remotum similiter est utile ad medium proximum. Ergo amor medij proximi similiter mouebit ad amorem medij remoti, ipsumque causabit. Et consequenter medium proximum rationem finis habebit comparatione medij remoti similiter, ac eam habet ipse finis comparatione medij proximi.

114 Respondeo ad obiectionem, medium remotum esse quidem utile ad medium proximum, & ideo amari, siue eligi posse ad hoc, vt per illud existat medium proximum: non tamen possit dici medium remotum amari propter medium proximum, seu gratia eius: quia ista particula propter, & gratia eius proprie sumpta significant id, propter quod, seu cuius gratia aliud amatur, propter se, seu gratia sui amari. Medium autem proximum qua tale non est amabile propter se, seu gratia sui, sed tantum propter aliud, & gratia illius; quocirca rationem finis comparatione medij remoti habere non potest. Hinc patet ad confirmationem; quantumvis amor medij proximi moueat ad amorem medij remoti, ipsumque causet, medium proximum comparatione medij remoti finem non esse. Quia ex tali motione, causationeque tantum sequitur, medium remotum amari, eligi ad hoc, vt existat medium proximum, non tamen propter ipsum, seu gratia ipsius; prout requirebatur, vt medium proximum finis esset comparatione remoti.

115 Sexto quaeritur, vtrum voluntas ex duobus medijs vtilibus ad finem intentum, quemlibet eligere possit, si aequalia sint: & minus vtile, si sint inaequalia. Vtrumque negat Vazq. 1. 2. disp. 43. cap. 2. Reliqui ferme Theologi communiter affirmant vtrumque. Salas 1. 2. tractat. 6. disp. 1. sect. 5. num. 49. cum multis a se relatus.

Soar. 1. 2. disput. 4. sect. 4. Quiedo controu. 11. de Anima punct. 6. & alij. Quorum sententia nos quoque subscribimus. Quia tamen eam sub vniuersaliori doctrina late probatam contra Vazq. relinquimus supra disput. 30. quest. 15. a num. 689. Idcirco ab ea speciatim hic comprobanda super sedemus. Recognoscantur dicta ibi, & huc applicentur.

116 Septimo quaeritur, vtrum intentio physice influat in electionem, hoc est, per physicam actionem a se simul, & a voluntate egredientem, vel tantum moraliter, inclinando scilicet, siue impellendo, atque adeo mouendo voluntatem, vt ipsa eliciat electionem. Influxe priori modo, opinantur Vazq. 1. 2. disp. 33. cap. 4. num. 21. Salas tract. 6. disput. 5. sect. 6. num. 94. & Ruiz tom. de Prouid. disput. 3. sect. 5. num. 12. Ego vero cum Quiedo controu. 11. de Anima punct. 7. & alijs ab eo citatis opinor, posteriori modo tantum influere. Primò; quia non sunt adstruendi physici influxus absque necessitate. Nulla autem est necessitas attribuendi intentioni respectu electionis influxum physicum: cum illi satis, superque sit influxus moralis. Secundò; quia iuxta sententiam communem, quam ego amplexus sum in Pharo Scient. disput. 7. quest. 1. hypoth. 1. cognitio non physice sed moraliter, siue illuminatiue tantum influit in actum voluntatis pendentem ab illa: ob idque impresentiarum intentio a sola voluntate dependet physice, moraliter influente in illam cognitione finis. Ergo pariter electio a sola voluntate dependebit physice, influente in illam moraliter ipsa intentione. Tertio; quia imperium voluntatis reflexum moraliter dumtaxat influit in actum imperatum, vt constat ex late traditis a nobis supra disp. 30. quest. 12. Ergo similiter philosophandum est de intentione comparatione electionis. Quarto; quia electio non minus est effectus finis, quam intentionis eius, & tamen a fine, vt pote non existente physice, non potest dependere physice, sed tantum dependet moraliter, imò tantum insuper intentionaliter. Ergo & ab intentione finis moraliter tantum dependere dicenda est. Quintò; quia vis influxiua intentionis in electionem in eo stat, quod suapte essentia formaliter inclinatur, quando simplex est, impellitque, quando est efficax, voluntatem in actu primo ad electionem. Sed plerumque inclinatur, aut impellit ad electionem vagam, huius scilicet, vel alterius medij sub disunctione, qualem causare nequit physice. Ergo vis influxiua eius in electionem, non physice, sed tantum moraliter est influxiua; egeus plerumque noua determinatione voluntatis, vt influat de facto in hanc potius electionem, quam in alteram, ad quas vagè, seu disunctiue inclinabat, aut impellebat. Sextò denique; quia intentio finis non sola, sed coniuncta cum cognitione de utilitate medij influit simul cum voluntate ad eliciendam electionem. Sed influxus talis cognitionis in electionem moralis dumtaxat est iuxta dicta. Ergo tantumdem est dicendum de influxu intentionis.

117 Octauo quaeritur, an, vt intentio moueat voluntatem ad electionem, debeat a voluntate ipsa cognosci quasi reflexe. Affirmant nonnulli Thomistae apud Vazq. 1. 2. disput. 23. cap. 4. num. 21. Quibus consentiunt Soar. lib. 1. de Pradest. cap. 6. n. 14. & Quiros tom. 2. de Deo disp. 4. sect. 3. Ipse tamen Vazq. & alij communiter negant. Quibus ego subscribo. Tum quia necunde est necessitas

tas talis cognitionis quasi reflexa, vt intentio media illa moueat voluntatem ad electionem, cum possit intentio ipsa per se immediate prestare eiusmodi motionem, satique ex se appareat, tale munus contentaneum esse naturæ eius. Tum quia vel experientia ipsa ostendit, per intentionem finis, citra vllam eius reflexam cognitionem, moueri nos immediate ad inquirenda, & eligenda media.

118 Verum quidem est nihilominus, intentionem solam mouere ad electionem non posse, nisi cognitione aliqua comiteretur. Imprimis enim semper est requisitum iudicium de vtilitate, atque etiam de possibilitate medij eligendi. Deinde, vt intentio absoluta, & efficax necessitet voluntatem ad electionem mediorum necessariorum, vt finis obtineatur cum effectu, iuxta dicta quæst. 4. proposit. 2. iudicium de tali mediorum necessitate requisitum est. Præterea, vt intentio absoluta, & efficax non influat, imo neque valeat influere in medium necessarium ad finem, quod præcognoscitur aliunde exiturum, iuxta dicta ibidem, talis eius præcognitio requisita est: per eam siquidem eneruatur vis influxiua intentionis in tale medium. Denique ad adstruendam, aut impediendam motionem intentionis vel conditionata, vel disunctiue suæ quoque cognitiones ipsarum naturæ proportionatæ requisitæ erunt, vt consideranti innotescet. Addo tamen, quanuis cognitio quasi reflexa de intentione necessaria non sit, vt moueat intentio voluntatem ad electionem, vtilem tamen posse esse illam, prout infra disp. 37. quæst. 6. num. 93. dicemus.

119 Quemadmodum autem in presenti de intentione finis comparatione electionis medij philosophatum est; ita pariter philosophandum de electione medij propinquois comparatione electionis medij remotioris: necnon de electione medij purè intentiua, si detur, comparatione electionis eiusdem medij executiue iuxta ea, quæ de his dicemus etiam disp. 37. quæst. 6. num. 93.

120 Nonò denique quæritur, quibusnam agentibus contineat, agere propter finem, atque adeò ordinare media ad finem. Creaturam rationalem, vt hominem, & Angelum agere propter finem, certissimum cunctis, atque exploratissimum est. Deum etiam propter finem operari, certa fide tenendum est, vt pote sapissimè expressum in sacra Scripturâ. Idque quod & ratio persuadet. Quia operari propter finem, perfectio est propria naturæ rationalis nullam imporrans imperfectionem repugnantem Deo: quam prouide conuenire Deo, omnino asseuerandum est. Dumtaxat potest in dubium verti, an solæ operationes externæ omnipotentis diuinæ, an etiam internæ diuinæ voluntatis sint propter finem. Hoc enim secundum negant aliqui, dicentes, volitiones diuinas esse quidem propter rationem aliquam obiectiuam formalem, non verò propter finem. Quia finis est causa eorum, quæ propter ipsum sunt. Volitiones autem internæ Dei nec sunt, nec causam sui habent. Oppositum tamen censeo omnino dicendum. Quia volitiones Dei liberæ prout tales non possunt non esse aliqua ratione causabiles à voluntate diuinâ, vt constat ex doctrinâ supra statuta disp. 31. quæst. 3. proposit. 7. Quo posito, nihil desideratur, quominus & à fine quoque causabiles sint, propter quem Deus eas in rerum naturâ ponit, potens non ponere. Quo rursus nihil desideratur, quominus illæ cum proprietate dicantur esse propter

finem. Quæ omnia quàm benè componantur in mea sententia de contingentia, ac productione virtuali diuinarum formalitatum, ex dictis in eadem disput. 31. quæst. 2. 3. & 4. facile quisque potest colligere.

Certum est item, causas naturales non cognoscituras nequam agere posse propter finem, quem ipsæ sibi præstituant, vt agunt cause rationales. Quia modus hic agendi propter finem, qui proprius est, sine cognitione, & appetitu elicitio stare non potest, vt conitat. Dicantur tamen minus propriè agere propter finem ipsis præstitutum à Deo: quatenus suis inclinationibus naturalibus à Deo sibi cum naturâ inditis in certos quosdam effectus tendunt, qui velati proprij fines earum sunt.

De brutis verò animalibus non adeò est certum, an illa, loquendo propriè, propter finem agant sibi à se ipsis præstitutum. Affirmant enim aliqui, vt Arriaga disp. 8. Phys. sect. 6. Communis tamen sententia negatiua tenenda est. Quam satis superque probatam contra Aduersarios inuenies in Pharo nostra Scient. disput. 1. quæst. 2. hypoth. 27. Recognosce dicta ibi. Quæ ad propositum satis sunt.

Aduerto ad extremum huius disputationis, omnia ferè, quæ generatim in ea sunt dicta de ordinatione mediorum in finem, deque actibus tum voluntatis, tum intellectus, qui in illa interuenire, ad illamve quoquo modo spectare, possunt, & de eorum obiectis, Deo, & creaturæ communia esse: doctrinamque subinde in ea traditam generatim perinde supponendam esse pro dicendis in sequentibus de prouidentia diuinâ, & partibus eius, ac, si speciatim tradita fuisset de diuinâ ordinatione mediorum in finem, de eiusque actibus, & obiectis. Dico omnia ferè. Quia fortasse erunt nonnulla, quæ propter imperfectionem, quam præferant, soli creaturæ, non item Deo, possint attribui.

DISPUTATIO 37.

De naturâ prouidentia Dei, & partium eius.

IN hac disputatione, explicatâ imprimis naturâ prouidentia Dei, & eius existentia stabilitâ, dum eam in suas partes diuido, quarum potissima sunt Prædestinatio, & Reprobatio; naturam etiam partium exponam, & quomodò illa cum suo toto comparentur breuiter statuam; vt, quæ deinceps dixerim de prouidentia Dei, facilius partibus eius, earum præcognitâ naturâ, valeant accommodari. Deinde actus diuinos tum intellectus, tum voluntatis, tum omnipotentia percurram, qui ad prouidentiam Dei, & partes eius vel necessarij sunt, vel viles; vt tandem, in quibus eorum prouidentia Dei, & eius partes consistant, definiam.